

ทฤษฎีระบบ (systems theory)

1. ความนำ

ทฤษฎีระบบ (systems theory) เป็นทฤษฎีในเครือข่ายของทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยมโดยเฉพาะของ Talcott Parsons ที่แบ่งสังคมออกเป็น 4 ระบบคือ ระบบวัฒนธรรม ระบบสังคม ระบบบุคลิกภาพ และระบบอินทรีย์ ซึ่งระบบเหล่านี้แต่ละระบบมีหน้าที่เฉพาะตัว คือระบบวัฒนธรรมทำหน้าที่บำรุงรักษาแบบแผน (pattern maintenance หรือ latency) ระบบสังคมทำหน้าที่สร้างบูรณาการ (integration) ระบบบุคลิกภาพทำหน้าที่บรรลุเป้าหมาย(goal attainment) และระบบอินทรีย์ทำหน้าที่ปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม(adaptation)

ในทำนองเดียวกันระบบแต่ละระบบจะมีระบบย่อยทำหน้าที่ 4 ประการ หรือ LIGA อย่างเช่น ระบบสังคม ก็จะมีระบบย่อย 4 ระบบ คือระบบย่อยด้านคุ้มครอง (Fiduciary system) หน้าที่บำรุงรักษาระเบียบสังคม (L) ระบบย่อยชุมชน (societal community) หน้าที่บูรณาการ (I) ระบบย่อยด้านเศรษฐกิจ (economy) หน้าที่ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม(A) และระบบย่อยด้านการเมืองทำหน้าที่บรรลุเป้าหมาย(G)

นี่เป็นกรอบความคิดพื้นฐานของความคิดเรื่องระบบที่ Parsons ได้วางไว้ แต่ทฤษฎีระบบปัจจุบันมีสิ่งก้ำกัอื่นที่นักทฤษฎีระบบได้คิดเพิ่มเติมขึ้นมาทำให้ทฤษฎี มีความละเอียดสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. ทฤษฎีระบบปัจจุบัน

เพื่อเพิ่มรายละเอียดทฤษฎีระบบมากขึ้น ควรต้องศึกษาสิ่งก้ำกัต่อไปนี้ใน ฐานะองค์ประกอบหรือลักษณะสมบูรณ์ของระบบสังคมตามความคิดของนักทฤษฎีระบบ สิ่งก้ำกัเหล่านี้คือ

- 1) **Homeostasis** (ระบบสมดุล) สิ่งก้ำกันี้แสดงภาวะสมดุลของระบบสังคม และเพราะภาวะนี้จะทำให้ระบบสังคมมีความมั่นคงภาวะสมดุลนี้เกิดจากการมองว่า ระบบสังคมต้องมีสิ่งที่นำเข้า (input) และส่งออก (output) และมองว่าในภาวะปกติ ทั้งสองอย่างนี้จะต้องเท่ากัน ภาวะสมดุลจึงจะเกิด สิ่งที่จะนำเข้าระบบสังคมมี เช่น อาหาร เสื้อผ้า สิ่งปลูกสร้าง ยารักษาโรค... สิ่งที่จะนำออกมี เช่น กำลังแรงงาน พลเมือง ทหาร ข้าราชการ...
- 2) **Entropy** (แนวโน้มที่จะล้มเหลว) นี้เป็นลักษณะสำคัญของระบบสังคม ปิด (closed system) เพราะระบบสังคมแบบนี้ไม่ได้ติดต่อกับโลกภายนอก อยู่แต่ลำพัง จึงใช้ทรัพยากรในระบบย่อยหรือลงไปเรื่อยๆ ในท้ายที่สุดทรัพยากรหรือพลังงานก็หมด ตัวอย่างของระบบปิดได้แก่ ระบบกลไก (mechanical system) เช่น เครื่องจักรกล ทั้งหลาย
- 3) **Negentropy** (แนวโน้มที่จะปรับตัวสู่ความสมดุลใหม่) นี้เป็นลักษณะ สำคัญของระบบเปิด (open system) เช่น ระบบชีวภาพ ระบบทางการแพทย์ รวมทั้ง ระบบสังคมวัฒนธรรม เนื่องจากระบบเหล่านี้เปิดรับสิ่งแวดล้อมจากภายนอกเข้ามา ในระบบแล้วระบบก็จะปรับตัวเปลี่ยนแปลงทำให้สามารถกลับสู่ภาวะสมดุล (homeo- stasis) ได้อีก แม้ว่าสมดุลใหม่อาจจะไม่มีสภาพเหมือนเดิมก็ตาม
- 4) **Cybernetics** (ไซเบอร์เนติกส์) เป็นศาสตร์การควบคุมและสื่อสารใน สัตว์และเครื่องจักร ผู้คิดค้นขึ้นมา คือ Norbert Weiner แสดงว่า ไซเบอร์เนติกส์เป็น